

BLUMENTÁL

Ročník XXVI

Číslo 7

Júl 2015

Naplnno dýchať či radšej vzdychať?

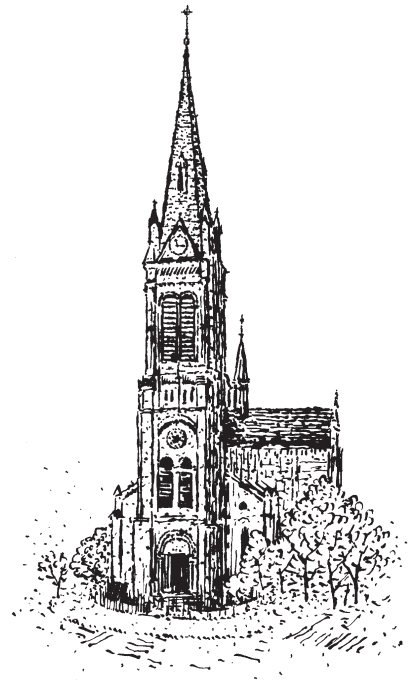
Možno aj vy máte podobnú skúsenosť z návštevy u lekára: Ak dostaneme pokyn pri röntgenovom vyšetrení alebo na spirometrii urobiť plný nádych, alebo výdych, často máme pocit, že je to pre naše pľúca čosi neprirozené. A s úsmevom musíme dodať, že najväčšiu potrebu nadýchnuť sa som cítil vtedy, keď mi prikázali zdržať dych. Či pri lekárskom vyšetrení, alebo pri extrémnej fyzickej námahe, či úraze, keď dýchame len čiastočne akoby úchytkom, alebo naopak – keď musíme nafúknuť pľúca ako balón, azda až vtedy si uvedomujeme, aký význam má pre náš organizmus a život pokojné a pravidelné dýchanie. Ani sa nečudujeme, že niektoré modlitby a meditačné techniky známe nielen z orientálnych náboženstiev, ale aj na pôde kresťanstva a v prostredí kláštorov, snažia sa zosynchronizovať tok myšlienok a duchovných vnemov práve s našim rytmom dýchania.

V tejto súvislosti v rámci mesiaca júl by som rád pripomenul jednu z mimoriadne krásnych myšlienok sv. Jána Pavla II., ktorý zdôrazňoval nevyhnutnosť, aby „Európa dýchala oboma časťami pľúc“. Táto myšlienka sa neviazala len na určité konkrétne geopolitické pozadie atmosféry čias jeho pontifikátu, keď sa veľká časť Európy vrátane našej vlasti ocitla izolovaná za železnou oponou. Totiž práve tento mesiac, keď oslávim sviatok našich vierozvestov sv. Cyrila a Metoda (5. júla) aj sviatok zakladateľa západného mníšstva sv. Benedikta (11. júla), a v prípade oboch sviatkov slávime aj svätých spolupatrónov Európy, táto výzva sv. Jána Pavla II. má hlboké duchovné dôvody a zároveň nadčasový charakter. Pápež, v ktorom kolovala slovanská krv, v encyklike *Slavorum apostoli* vyjadril aj tento pohľad na dimenziu pôsobenia solúnskej misie: „Cyril a Metod sú akoby ohnivká, akýsi duchovný most medzi východnou a západnou tradíciou, pričom obidve splyývajú v jednu veľkú, všeobecnú tradíciu Cirkvi.“ Nejde pritom len o názor, ktorý vyjadril Slovan – „poľský“ pápež. V predhovore k francúzskemu vydaniu knihy teológa Tomáša Špidlíka SJ: *Ruská idea – iný pohľad na človeka*, vtedajší generálny predstavený jezuitov Peter-Hans Kolvenbach – muž z germánskeho prostredia, napísal: „Európsky človek si dnes znovu uvedomuje, že jeho európska identita v sebe spája tak Západ, ako aj Východ. V dnešnej kultúre sa navyše stále väčšmi prejavuje naliehavá potreba myslenia, ktoré berie ohľad na celok, na oživujúce srdce, na stred, kde sa spájajú putá medzi rôznymi kultúrami a tradíciami.“

Považujem preto za vhodné, aby som v tomto júlovom úvodníku v *Roku zasväteného života* zdôraznil aj druhú časť pľúc – východnú, a duchovné bohatstvo, ktoré vzišlo z východných kláštorov. V časoch, keď či už kvôli predsudkom voči kresťanstvu alebo z dôvodov duchovnej exotiky a náboženského snobizmu sa nám pod pojmom „východné kláštory“ vytvoria myšlienkové asociácie, v ktorých figurujú budhistické mantry, tibetský lamaizmus a ich vodca Dalajláma, alebo indické ašramy, je dobré spomenúť, že okrem duchovnej krásy a bohatstva, ktoré stále máme aj v západnej vetve kresťanstva, netreba v honbe za náboženskými impulzmi ísť až na Ďaleký východ, ale postáť nám aj ten náš – kresťanský Východ. Veď aj sv. Benedikt z Nursie pokladal sv. Bazila za svoj vzor a za učiteľa a jedného z veľkých cirkevných Otcov, ktorého pravidlá usmernili organizáciu mníšskych komunit na Východe, a cez sv. Benedikta aj na Západe, ako to dosvedčuje aj katechéza emeritného pápeža Benedikta XVI. zo 7. júla 2007, pričom zdôraznil špecifickosť Bazilovho prístupu: „Vytváral totiž bratstvá, ktoré neboli uzavreté voči spoločenstvu miestnej cirkvi, ale zostávali otvorené. Bazilovi mnisi boli súčasťou miestnej cirkvi a pôsobili ako jej oživujúci stredobod. Predchádzali ostatných veriacich nielen vo viere, ale aj v užšom nasledovaní Krista... prostredníctvom skutkov dobročinnosti..., a tak prežívali kresťanský život v jeho dokonalosti.“

Emeritný pápež vo svojej nasledujúcej katechéze (1. augusta 2007) pritom vyzdvihol štyri okruhy, v ktorých sv. Bazil svojou mníšskou regulou, ale aj osobným príkladom inšpiroval ďalších: pozorná, kritická a tvorivá **účasť na aktuálnej kultúre, sociálna zodpovednosť, priateľstvo s Kristom** – Bohom s ľudskou tvárou, a napokon **poznanie a úcta k Bohu Stvoriteľovi**, Otcovi nás všetkých. To, čo obdivujeme na sv. Bazilovi a jeho chápaní mníšstva, ktoré ovplyvnilo Cirkev na Východe a neskôr aj na Západe, našlo inšpirujúcu rezonanciu aj v našich vierozvestoch. Nielen vplyv, ale priam radikálne zrodienie našej kultúry na pôde kresťanstva a Cirkvi, **Zákonník** z Byzancie, ktorý bol nielen preložený, ale aj aplikovaný na pomery Veľkej Moravy a formoval

(Dokončenie na s. 7)

Hlaholica

*Len z písmen sa - i svetu navzdory -
vo svete národ utvorí.*

Neznámy autor

*Až po najďalšie možné končiny
zvonili zvony otčiny
tomu, čo doma cez desiatky liet
nepočul voľne zvony znieť*

*a zvať ho v chrám. - Len ukradomky vše
tie zvony niekedy zvonivšie -
ten v jeho hrudi tiež ukrivší sa zvon
ho vyprevádzal z chrámu von.*

*Tak v podnebí, tak v písmach zmĺkali
prosby i naše pochvaly:
tak pomaly sa odlieval náš rod
do nemoty a do hluchôt.*

*Bože, Ty vieš, vieš biedu prevelkú
v rod celý liatu, do celku,
čo proti Tebe prehrešil sa tiež -
Ty celú moju biedu vieš.*

*Nám všetkým už - veď, Bože, kto som ja? -
odpusť a daj, nech rozzvonia
sa zvony znova, rozhlaholiac zas
láskou i doma všetkých nás!*

*Nech do písmen i lúk na holi
sa vlnia vrúčne hlaholy
a zvuť nás v chrám Ti spievať chválu chvál,
že si náš Pán, že si náš Kráľ.*

*A po končiny až tie najďalšie,
bez hlušenia a bez faľše
hlaholy srdce zvať budú svet zas k nám:
uzrieť náš rod, Tvoj svätý chrám.*

**Viliam Turčány: Rada a dar,
Svornosť, 1995**

ICH DIELO JE ZÁKLADOM VYSPELOSTI A VEĽKOSTI NÁRODA

„Od čias Moyzesovských sa stalo už požehnanou tradíciou, že v okruhu dnešného sviatku prichádzame na významné historické miesta späť so životom a pôsobením solúnskych bratov či s ich odkazom, nielen na Slovensku, ale aj na susednej Morave, v Česku, Chorvátsku i Slovinsku.“ Takto začal svoj príhovor Mons. Viliam Judák v Terchovej na oslavách našich vierozvestov v r. 2007. A pretože opakovanie je matkou múdrosti, siahli sme po slovách, lebo jeho myšlienky sú rovnako aktuálne aj po rokoch.

Je nespochybniteľné, aj keď sa to niektorí usilujú umeniť, že solúnskych bratov právom považujeme za „apoštolov Slovanov“, „otcov vlasti“ a za zakladateľov slovanskej i slovenskej kultúry a štátnosti. Táto skutočnosť je nespochybniteľná. Treba však priznať, že solúnski bratia neprišli na Veľkú Moravu do nejakej „kultúrnej prázdnoty“. Slováci a Moravia už viac ako polstoročie pred ich príchodom prijali kresťanstvo, ktoré postupne prenikalo do každej oblasti života a vytvárali náboženskú terminológiu hlavne pod vplyvom franských, gréckych misionárov, ale aj misionárov z územia dnešného Talianska. No náboženské a kultúrne dedičstvo v pravom zmysle slova, ktoré vytvorili aj na slovenskom území v 9. storočí sv. bratia Konštantín (Cyril) a Metod, stalo sa základom vyspelosti a veľkosti aj nášho národa.

Čo to musela byť za revolúcia ducha, keď Konštantín a Metod prišli na Veľkú Moravu, do Nitry a na Devín s knihami preloženými do našej reči a zhromaždili výkvet mladých ľudí na svoju vysokú školu, a tam ich v zrozumiteľnom jazyku vzdelávali vo filozofii, v matematike, hudbe, v poznávaní Svätého písma, jeho hĺbok a tajomstiev, a keď potom spolu s nimi slávil „sv. službu – omšu“ po sloviensky?! Písmo, ktoré priniesli, stalo sa základom kultúry u nás i v mnohých ďalších slovanských krajinách.

„Keď odborníci charakterizovali obsahovú stránku Proglasu čiže Predspevu k evanjeliu, vystihli ho ako nadčasový a priam ‚vášnivý‘ poetický chválospev na slovanský preklad Písma“. V Proglase je zhrnutá Konštantínova filozofia človeka. V tomto pohľade človek chápe Slovo a z neho ako inteligentná bytosť žije, živi si ním dušu, posilňuje si srdce a uznáva Boha za základ a zriedlo sveta i svojho života. Človek si musí osvojiť znalosť ‚písmen‘, aby sa cez knižnú kultúru pozdvihol k ‚Zákonu Božiemu‘ – k životu ducha – uvažuje nad ovocím cyrilometodského bohatstva J. Em. J. Ch. kardinál Korec v jednom z početných príspevkov na túto tému.

Sme na začiatku tretieho tisícročia a ako súčasníci tohto prelomu vekov sme svedkami obrovských zmien. Nemôžeme však nemať pred očami historickú chvíľu, keď si naši dávni predkovia v Rastislavovom a Metodovom duchu po prvý raz vytyčovali svoju (a tým aj našu) kresťanskú orientáciu.

Od čias, čo byzantskí misionári sv. Konštantín (Cyril) a sv. Metod pripúta-

li starých Slovákov v Moravskej ríši ku kresťanskému Rímu, a tým aj k západnej kultúrno-náboženskej orientácii, stala sa cyrilometodská idea po celé naše dejiny druhou prirodzenosťou slovenského života. Stopy cyrilometodstva v našich dejinách nás upevňovali nielen v jednote s Rímom, ale prehlbovali aj naše vedomie s vlastnými dejinnými osudmi. Preto tieto hodnoty zostávajú pre nás prameňom obnovy tých duchovných síl, ktoré nás udržali pri živote a pri viere po celé tisícročie.

Pri Božom oltári sa zrodil náš národ

Naozaj od chvíle, keď pápež Hadrián II. roku 867 privítal v Ríme Rastislavovu veľkomoravskú kresťanskú delegáciu na čele s Konštantínom a Metodom, ktorí priniesli do Večného mesta staroslovanské bohoslužobné knihy, a čo otec kresťanstva vyslovil súhlas s touto liturgiou, vstúpilo Slovensko do dejín kresťanského sveta a do dejín Európy. Prerástlo tak hranice Veľkomoravskej ríše a začalo sa podieľať na európskom duchovnom dianí. A keď sa Metod stal arcibiskupom a metropolitom novozriadenej moravsko-panónskej cirkevnej provincie, vyrástol v strednej Európe „pod ochranou sv. Petra“ nový cirkevno-politický faktor, ktorý pre vzťah k Rímu museli rešpektovať oveľa väčšie štátne útvary tých čias.

Priam poeticky dejinnú cestu nášho národa vyjadril slovenský spisovateľ žijúci nütene v zahraničí Pavol Hrtus Jurina: „To sme i my, to sú i naše ústa, čo kedysi v piatom či šiestom storočí po príchode na podtatranské svahy a do dunajskej kotliny hovoria: Tu sa usadíme, tu bude náš domov. To sme my, čo miešame maltu pre murárov, keď stavajú prvý kresťanský kostol v starodávnej Nitre.

To sme my, čo vítame s nadšením a s radosťou v duši svätých bratov zo Solúna. Vinieme sa k nim, lebo hovoria našim jazykom, ktorému rozumieme. Sú naši a sme ich.

To sme my, čo pred tisícsto rokmi kľáčime skrušeni a v bolesti, keď Metod, veľký oráč na Kristovej roli dokonáva pozemskú púť...

To sme my, čo utekáme pred Tatármi. To sme my, čo utekáme pred Turkami. Utekáme pred husitmi. Utekáme pred labancami. Utekáme pred kurucmi...

To sú naši bratia, ktorých vešajú... To my hynieme morom. To sa my zvijame na dereši... To my padáme od hladu a vysilenia v robote na panskom. To sme my, čo utekáme do sveta, lebo v zemi, ktorú voláme otčinou, krivda sadla za stôl a pravda pri dverách žobre. To sme my, čo ponúkame svetu šafran. To sme my, čo sa túlame s drotárskou krošňou po Rusku, po Poľsku, kadekde... Našich mečov bolo viac ako sedem. Viac ako sedemdesiat sedem! Ubiedený národ, krajina náreku.

A predsa ňou nepohrdame, ale dojata sa k nej vinieme a prihovárime sa jej tými najvrúcnejšími slovami, na aké sa môžeme zmôcť: Slovensko moje, otčina moja!“

Celkom oprávnené platia slová biskupa Michala Rusnaka: „Pri Božom oltári sa náš národ zrodil, v tóni oltára sv. Cyrila a Metoda žil a rástol, v krušných časoch sa okolo oltára združoval. Kresťanský Boh je preto nielen symbolom, ale podstatnou silou a nádejou nášho národného života.“

Tri stĺpy Európy

Prvý prezident Nemeckej spolkovej republiky po druhej svetovej vojne Theodor Heuss pri jednej príležitosti povedal, že Európu akoby niesli tri stĺpy z troch hôr: Akropola v Aténach, Kapitol v Ríme a Hora Golgota v Jeruzaleme. Myslel tým na grécky, rímsky a oboch spájajúci kresťanský základ európskych dejín. Grécka Akropola predstavuje skúmajúceho vnímavého gréckeho ducha, ktorý sa cestou filozofie usiluje hľadať pravdu. Rímsky Kapitol predstavuje „léges“ – zákony, ktoré majú za cieľ chrániť slobodu a rozdeľovať moc. Gréci a Rimania videli tri sily, ktoré hnali svetové dejiny dopredu: hlad, láska a moc.

Golgota, to je cesta, ktorá vedie k očisťovaniu od hladu, erosu a moci cez kríž a zmŕtvychvstanie.“ Veľká zásluha kresťanstva pozostáva v tom, že sa tu nielen ohlasovalo, rozširovalo a žilo učenie, ktoré smerovalo človeka k nadprirodzene, ale sa spájali také veľké duchovné prúdy ako grécka filozofia, rímske právo a biblické učenie. Kresťanstvo spájalo európske národy sieťou nadštandardných zariadení: kláštory, školy, univerzity. Až do dnešného dňa musíme priznať, že žijeme z plodov stredovekých a poststredovekých dejín.

Kresťanstvo uskutočnilo v Európe mohutný integračný proces, na konci ktorého stálo kresťansko-humanistické smerovanie národov.

Nepochybné nemôžeme obísť skutočnosť, že kresťanstvo aj v našom historickom vývine hralo dôležitú úlohu. Aj nám sa stáročia sprostredkovali kresťansky formované hodnoty, ktoré nezankli ani v komunistickej diktatúre, ale prispievali dokonca k jej zániku. To všetko nás zaväzuje, aby nielen náš pohľad, ale náš vzťah k týmto hodnotám bol zodpovedný.

Cytilo-metodská tradícia nie je mŕtve bremeno

Nie je muzeálnou záležitosťou, ktorú každoročne „oprašujeme“. Je to sprítomnená historická skúsenosť, ale aj inšpirácia stavať na týchto fundamentoch či krok aj k nevyhnutným korektúram.

Popri prejavoch vďačnosti a hrdošti na tieto hodnoty musíme uznať, že tento historický „Metodov boj“ sme na Slovensku dosiaľ nevyhrali, aj keď sme si vedomí, ako hovorí básnik Milan Rúfus – že v tomto „Slove“, v tejto „soli slovenského chleba“ „po prvý raz sme zrkadlili seba“. Predsa však: môžeme sa aj pri tejto príležitosti spýtať: zrkadlíme ho naozaj a opravdivo?

Na sklonku roka 1999 prebehla v tlačí informácia o výsledkoch prieskumu verejnej mienky, v ktorom sa pýtali respondentov, čo je v živote najdôležitejšie. Tento zvláštny súboj preferencií vyhrali s náskokom dvoch percent peniaze. Boh sa ocitol až na druhom mieste(!) Aj keď možno mať výhrady voči podobným prieskumom, je určitým signálom hierarchie hodnôt pre človeka našich čias. Nemožno poprieť, že každodenný život má svoju niekedy až príliš tvrdú tvár, ale možno sa zrieknuť Boha?! Ako keby sme zabudli, že aj v pozadí dobier potrebných aj pre pozemský život stojí Boh. Nehovoriac o hodnotách večných. Ak na najvyšší stupeň hierarchického rebríčka, či už osobného alebo spoločenského, postavíme kohokolvek, či čokoľvek okrem Boha, čo môžeme očakávať? Zmenilo sa azda niečo odvtedy k lepšiemu? V jednom našom meste, kde žije 99 % kresťanov sa mala zriadiť cirkevná škola. Bola dokonca aj odsúhlasená poslancami mest-

ského zastupiteľstva. Zájmy sa tu stretli. Mohli by tu byť aj byty. Prečo nie!? A sfachetná myšlienka, za ktorou stálo vyše šesťtisíc podpisov rodičov, vyšla na posmech. Spomeňme si len na nedávne stanovisko mnohých ohľadom vyučovania náboženstva v školách.

Bojíme sa Boha a jeho hodnoty vpusťiť do verejného života. Je paradoxné, že hoci na školskej pôde o. i. značnú časť detí učíme čistiť si zuby, jesť s príborom, kresťanské hodnoty sa v mnohom usilujeme zatlačiť do súkromia, akoby boli degradujúce človeka a jeho charakter. Bolo by zradou na týchto hodnotách, keby sme sa obávali verejnej mienky a nevedeli nazvať zlo pravým menom a nebránili dobro, život a s tým súvisiace hodnoty.

Sv. Konštantín (Cyril) a Metod museli mnohokrato zápasíť s mnohými pohanskými predsudkami svojich čias. Vedeli pre tieto hodnoty priniesť aj primerané obety. Nie sme však v podobnej situácii?! Na Slovensku si mnohí myslia, že Pán Boh sídli len na štatistickom úrade – sme často spokojní, že nás je veľa. Ale aké je naše kresťanstvo? Ochota obeťovať v tomto smere niečo zo svojho a nemyslím vôbec na financie.

Na stavbe Európy je časť muríva aj naša – slovanská. Áno, pre takúto hlbšie zjednotenú Európu mala značný prínos aj Cirkev v slovanských krajinách, nevynímajúc Slovensko. Zriecť sa toho znamená ľahkomyselne sa postaviť k týmto vzácnym hodnotám a byť falšovateľom dejín.

Nevzdávajme sa dedičstva otcov

Uvedomujeme si, že nemožno budovať spoločnosť ľudí postavenú na kresťanskej láske k blížnemu a zabezpečiť jeho budúcnosť len individuálnym konaním, ale je potrebné aj verejné konanie zákonodarcov a politikov opierajúce sa o spoločné chápanie hodnôt. Vývoj slobodnej spoločnosti nie je dopredu naplánovaný, ale prebieha v hľadaní optimálnych riešení. Od kresťanov aj na Slovensku závisí, nakoľko bude spoločenský hodnotový konsenzus poznačený kresťanským presvedčením nielen u nás, ale v dnešnej Európe a vo svete. Veď „dôstojnosť slobodných národov sa neopiera o vojenskú silu a hmotné bohatstvo, ale o svornosť občanov a rodinné čnosti, o mravnú bezúhonnosť, o zachovanie práva a spravodlivosti“ – povzbudil pred rokmi slovanské národy v apoštolskom list Antiquae nobilitatis (r. 1969) pápež Pavol VI.

Jozef M. Hurban pred rokmi nazval Slovákov „národom teologickým“, teda majúcim svoj vzťah k Bohu – „Božím“. Dnes, keď si uvedomujeme nenahradiiteľné miesto Slovenska a Slovákov vo veľkej rodine európskych národov, v duchu jeho slov „...robíme tak vo vedomí, že duch kresťanstva ešte ani dnes nepustil tento kúsok slovenskej zeme, ale

robíme to najmä v úsilí, aby tu aj naďalej ostal.“

Sme možno ojedinelým národom v Európe a vo svete, ktorý má v štátnom znaku kríž a v preambule Ústavy odkaz na historické, kresťanské a cytilo-metodské pravdy a hodnoty života. Svojou polohou i historickým vývojom sa nachádzame uprostred dvoch kresťanských tradícií: západnej-rímskej a východnej-byzantskej. A tak cytilo-metodská tradícia nás priam núti ako priamych dedičov rozmyšľať o našom mieste v terajšom a budúcom európskom diani.

Každodenný život našich starých otcov a matiek nebol ani zd'aleka ľahký. Bol spätý nielen s pulzovaním života v prírode, ale aj so striedaním jednotlivých období roka. Starostlivo sledovali aj tie najmenšie zmeny v prírode i okolo seba, a tak sa často odrážali v ich živote. Na základe nich vedeli rozlišovať veci podstatné aj menej dôležité; viedlo ich to k trpezlivosti a učilo múdro čakať na príhodný čas. Naozaj obdivuhodne múdro vedeli čítať z tejto živej knihy Stvoriteľa, hoci často „mali len pár zím“ školy.

Život našich predkov však napriek mnohokrátym nedostatkom, nezriedka i biede nebol bez zmyslu a beznádeje. Spájali sa s vierou v Boha, ktorá prenikala každú oblasť života. Vytiahnuť z truhlice „kostelné šaty“ znamenalo odtrhnúť sa od všednosti a pozdvihnutie očí i srdca k Božím hodnotám. Ak sa celý týždeň človek krčil pod ťarchou každodennosti a všednosti, ak ho často každý život ubíjal, tu si uvedomoval svoje vyvolenie, slobodu a hodnosť Božieho dieťaťa. Na „Božom mieste“ – ako sa zvyklo hovoriť, bola škola života, každodenných vzťahov, vzájomného odpustenia a pomoci. Tu padali bariéry, ktoré sa cez týždeň nevďojak objavili. Z vernosti k Bohu aj napriek svojej slabosti sa usilovali byť verní navzájom: v rodine, v Cirkvi i v národe. Človek tu žil v Božej prítomnosti, ale iste mal aj svoje slabosti, temné chvíľky. Vedel však, že napriek tomu je „Boží tvor“ a nad ním drží ochrannú ruku ten, ktorý ho miluje.

Nezabúdajme, že Konštantínov Proglas sa nám aj po viac ako tisícročí stále aktuálne prihovára: „Čujte teraz svojim rozumom, čujže všetok ľud slovenský, čujže Slovo od Boha prišlé, slovo ži-viace ľudské duše... Každá duša prestáva žiť, ak nemá v sebe života Božieho... Preto čujte, Slovieni, toto: Dar tento je naozaj od Boha daný...“ Som vám vďačný tu v Terchovej, aj v mnohých našich farnostiach na Slovensku, že tieto hodnoty prehlbujete a usilujete sa ich žiť.

Kiež nám sv. Cyril a Metod – muži silní vo viere, nádeji a láske, ktorí hlásali našim otcom Božiu spásu a jeho pokoj, a tak začali budovať civilizáciu lásky, pomáhajú svojim príkladom a orodovaním.

Mons. Viliam Judák, Nitriansky biskup

Zdroj TK KBS, titulok a medzititulky redakcia

SVÄTÍ CYRIL A METOD - BOŽIE POSLANIE

Neraz sa pýtame, čo je najväčším prínosom toho, čo nám doniesli svätí Cyril a Metod? Azda písmo, kultúra, životný štýl? Ich najväčším darom pre nás bola skutočnosť, že našich praotcov privedli ku Kristovi!!! Každé ich úsilie bolo orientované tým smerom. Oni pochopili a uskutočňovali slová Pána Ježiša: Chod'te, učte všetky národy, krstíte ich a naučte zachovávať všetko. Teda šli a urobili zo Slovienov Kristových učeníkov.

Skôr ako naplnili trojitú výzvu evanjelia, museli sa rozhodnúť ísť. A oni šli. Opustili svoj domov, aby slúžili spoločnosti vo vysokých a zodpovedných funkciách. No čoskoro opustili kariéru a išli do kláštora. Napokon opustili aj svoju vlasť, aby išli ta, kam ich posielal Boh hlasom Byzantského cisára a patriarchu. Zachovali sa slová sv. Cyrila pred príchodom na Veľkú Moravu: „I starý som, i chorý som, ale s radosťou pôjdem, ak je to Božia vôľa.“

Prvou úlohou svätých Cyrila a Metoda bolo učiť. Učili slovanské národy Božím pravdám. Robili tak v našom jazyku, do ktorého preložili aj Bibliu, krstili a privádzali našich predkov k plnému sviatostnému životu. Skutočne, dovtedy prevažne pohanskí Slovania prijímali krst a zúčastňovali sa Eucharistie v novopostavených kostolíkoch. Krása liturgie bola sprístupnená aj tým, že staroslovenčina sa stala bohoslužobnou rečou,

čím pri sláveniach v Rímskokatolíckej cirkvi predbehla i moderné jazyky, čiže skôr sa svätá omša slúžila v staroslovenčine, až potom v angličtine, francúzštine či španielčine.

Oni nás viedli tak, aby sme zachovávali všetko, čo Pán prikázal. Pozornosť nezameriavali na seba - byzantských vzdelancov, ale na Krista; tým sa vyhli politickým úskokom, ako aj predsudkom voči cudziemu národu. Zachovali vernosť Rímskej apoštolskej stolici, veď dva razy boli v Ríme kvôli falošným obvineniam a obidva razy pápež odobril ich misiu. Aj keď pre politické nepokoje boli prenasledovaní, ba ich žiakov vyhнали z centra Slovanstva, Pán Boh nedal, aby zaniklo ich dielo. Zachované kresťanstvo sa stalo kvasom, ktorý preniká slovanškú a iste v nej i samu slovenskú kultúru dodnes.

Musíme si priznať, že žijeme v časoch, keď **mnohí pokrstení sú z hľadiska**

morálky a náboženstva ľahostajní, vzdialení od Božieho Slova, sviatostí a kresťanského štýlu života. Je potrebná nová evanjelizácia, ktorá opäť zapáli srdcia pre Pána. **Svätí Cyril a Metod, oddaní plne evanjelizácii, ukazujú cestu všetkým hlásateľom evanjelia: treba, aby spoznali kultúru a potom môžu všetko dobré v nej doplniť novosťou evanjelia.**

V novej evanjelizácii má každý svoju úlohu. *Kristus ustanovil niektorých za apoštolov, iných za evanjelistov, pastierov a učiteľov.* Tak máme úlohu kňaza, v rodine otca, matku, krstných rodičov, ďalej katechéty, animátorov, a vlastne všetkých, a aj mladých medzi svojimi rovesníkmi, s ktorými tvoria budúce ľudstvo.

Dostali sme veľký poklad. Ale či tento poklad, ktorý nám bol zverený, uchrániť pre šťastnú budúcnosť ľudstva? Závisí len od nás, ako budeme pokračovať v šľapajach našich vierozvestov!

Ján Sitár, kaplán

NAŠA FARSKÁ UNIVERZITA

Bude slávenie liturgie vrcholom nášho duchovného života?

Liturgický kalendár dňa nás priamo volá uvedomiť si jednu skutočnosť. Známy spevák a herec v deväťdesiatych rokoch minulého storočia uvádzal veľmi obľúbenú reláciu **Repete** a začínal i končil ju veršom: **Nič nové na svete, dáme si repete. A práve v súvislosti s liturgickým kalendárom mi prišlo toto na um. Prečo? Liturgický kalendár nám poukazuje na množstvo ľudí, pre ktorých slávenie Eucharistie bolo vrcholom života.**

Celkom iste to bolo aj v prípade **solúnskych bratov svätých Cyrila a Metoda.** Ich životný boj mal silu v slávení Eucharistie a jej prijímaní. Išli tak ďaleko, že **mali odvahu postaviť sa proti mnohým a obhajovať právo na jej slávenie v reči zrozumiteľnej ľudu.** Ich počín obhajoby práva slávienia Eucharistie proti trojazyčníkom v Benátkach náležite ocenil až **Druhý vatikánsky koncil konštitúciou Sacrosanctum Concilium o posvätnéj liturgii,** ktorou sice nezmiel latinčinu ako liturgický jazyk západnej Cirkvi, ale **povolil slávenie liturgie v národných jazykoch. Koncil týmto aktom azda najúčinnšie rehabilitoval solúnskych svätých bratov a ich misionárske dielo.** Je však zarážajúce, ako málo si vážime tento ich počín. Ako málo obhajujeme Eucharistiu v našom živote.

Eucharistia je dar nad všetky dary. Je to Kristus medzi nami, nie nič! NIEKTO. A preto potrebujeme konečne pochopiť, že aj pod vplyvom zle chápaného vzťahu k Eucharistii-Kristovi, ako aj pod vplyvom neustálych útokov na našu vieru je nevyhnutné **nielen obnoviť,**

ale aj uskutočňovať apologetiku - obhajovať vieru - v našom živote. Potrebujeme si vziať príklad z tých, ktorých liturgickú spomienku pravidelne slávime, ale žiaľ často bez toho, aby sme si uvedomili prečo. Možno by sme si mali viac uvedomiť ich prítomnosť medzi nami skrze výzvu alebo výzvy, ktoré nám zanechali.

Svätý Justín - obhajca viery

Jednou z výrazných osobností apologetov - obhajcov viery je málo poznaný a pre súčasnosť predsa významný svätec sv. Justín. Narodil sa vo Flavia Neapolis (dnešný Nablus v Jordánsku) v pohanskej rodine rímskych aristokratov. Po páde Jeruzalema r. 70 bolo toto mesto jedným z dôležitejších centier gréckej i rímskej kultúry na území Palestíny. Navštevoval filozofickú školu. Vo svojich náboženských hľadániach sa dostal k Svätému písmu a kresťanstvu. Dosiahol dobré vzdelanie, vynikal v rétorike, poézii, histórii a filozofii, ktorú študoval v Efeze a v Alexandrii. Obrat v jeho živote nastal okolo roku 130, kedy prijal kresťanskú

vieru a stal sa jej horlivým vyznávačom. Je pokladaný za prvého kresťanského filozofa. Väčšina jeho spisov, ktoré sú zamerané predovšetkým na obhajobu kresťanstva, sa zachovala do dnešných čias. Justín ich písal približne po roku 150. **Podrobne sa oboznámil s bibliou a jej časti vysvetľoval židom, heretikom a ďalším poslucháčom. Justín patrí k najväčším apologetom kresťanstva v 2. storočí.** V Ríme založil vlastnú školu. Z jeho ôsmich **apológií sú známe zvlášť dve: Obrana kresťanského náboženstva adresovaná cisárovi Antonovi Piovi, jeho synom a rímskemu senátu, ako aj Dialóg so židom Tryfonom.** K najvýznamnejším Justínovým dielam patria *Apológia* (prvá a druhá) a už spomínaný *Dialóg so Židom Tryfonom.* Pripisuje sa mu aj rad iných diel (napr. *List Diognetovi, De monarchia* a iné). Vo svojich dielach popisuje svoj vzťah k viere, k Eucharistii a rozdávaniu almužien. Bol presvedčený, že človek má zachovávať vernosť tak cisárovi (podľa Kristovho výroku *dajte cisárovi, čo je cisárovo*), ako aj svätému Pavlovi, ktorý kázal poslúchať vrchnosť vo svetenských záležitostiach.

V spise *Dialóg so Židom Tryfonom* sa Justín na základe rozhovoru s týmto židovským učencom (pravdepodobne ide o Tarfona, najslávnejšieho rabína svojich čias, ktorý sa často spomína v Tal-mude) pokúsil o prepojenie židovstva a

kresťanstva. Na základe starozákonných prorockých spisov mu Justín dokazoval pravdivosť kresťanskej nauky. Veľmi rozsiahle literárne spracovanie tohto dialógu je obsahom zachovaného Justinovho spisu *Dialóg so židom Tryfónom*.

V presvedčení, že Židia i pohania sa môžu dopracovať ku kresťanskej viere, napísal spis venovaný cisárovi Antoninovi Piovi. Dielo s názvom *Obrana kresťanského náboženstva* venoval nielen cisárovi Antoninovi Piovi, ale aj jeho nástupcovi Markovi Auréliovi a Markovmu synovi Commodovi, rímskemu senátu a celému rímskemu ľudu. **Vysvetľuje** v ňom základy kresťanskej vierouky a prináša i **pre dnešného človeka dôležité poznanie**. Veľmi dôležité je to, že vo svojom spise tvrdí a nástojí na tom, že **kresťanov možno súdiť iba za ich osobné priestupky, a nie kvôli ich viere**. Justín je najstarším autorom, ktorý spomína evanjeliá, o ktorých hovorí ako o *Pamätiach apoštolov*. Okrem toho spomína aj Jánovo evanjelium.

Záver jeho života bol tragický. Jeho protivník filozof Crescentius ho ako kresťana udal. Justína s jeho šiestimi žiakmi zatkli, väznili a napokon verejne sľali. V pomerne presne zachovanom opise súdneho procesu sú uvedené Justínove slová, vyjadrujúce jeho životnú filozofiu. Okrem spomínaných diel napísal počas svojho života mnoho ďalších, napríklad *Úvahy o duši, Žalmista, Usvedčenie všetkých heréz, Proti Markionovi, Rozprava proti Grékom*. Žiaľ, uvedené spisy sa nám nezachovali. Dobré však poznáme Justínovo dielo *O vzkriesení*, pretože často ho cituje vo svojich knihách sv. Ján Damaský (liturgická pamiatka 4. decembra).

Čo znamená to *Repete* pre nás dnes?

A tu niekde sa dostávame k tomu, čo znamená *repete* v našom chápaní. Aj dnes, ako v časoch sv. Justína, sme vystavení najrozličnejším útokom na vieru v Boha i Cirkev, a žiaľ, akoby sme boli iba trpnými pozorovateľmi namiesto toho, aby sme boli aktívnymi apologetmi,

teda obhajcami viery. Viera a Cirkev je v súčasnosti vystavená veľkým útokom. V situácii, v ktorej sa nachádzame, keď v mene akejsi bezbrehej slobody si každý môže písať a hovoriť čo chce, potrebujeme byť všetci apologetmi, obhajcami Krista podľa vzoru apoštola Pavla alebo sv. Justína. Potrebujeme sa zbaviť strachu, a to dokážeme iba poznaním Krista a jeho nauky cez dôsledné štúdium *Svätého písma* v zmysle Hieronymovho výroku *Kto nepozná Písmo, nepozná Krista*. To je prvý bod, ktorý nás vedie k tomu, aby sme vedeli obhajovať svoju vieru v súčasnom svete, keď sa u nás oveľa viac ako za čias neslobody Cirkvi mytológizuje Kristus a narastajú snahy vyhodiť ho zo spoločnosti. Ba namiesto toho, aby sme smelo obhajovali Krista a jeho miesto v našej spoločnosti, sme urazení, keď si jeden z našich nástupcov apoštolov dovolí povedať, že nie je žiaduce, aby na cirkevnom festivale zaznela prezentácia demagógie o „Kristovi, absolventovi vysokej školy v Indii, kde zomrel, keď mal 70 rokov“ a dobre, že ho nekameňujeme za jeho postoj viery.

Tvrdo nás zasahuje skutočnosť, že sme zatlačení do úlohy pasívnych divákov v časoch, keď nastupuje militantný islam – a to nie už niekde ďaleko v Sýrii či Iraku, ale už aj na susednej Morave, kde pred časom skupina militantov islamu napadla obyvateľov Olomouca s krikom, že o pätnásť rokov tu budú ich otrokmi. Nejde o vyvolávanie vášní z mojej strany, ale o volanie po prezentácii Krista a jeho nauky, trvalých hodnôt lásky a šírenia pokoja, a preto nesmieme mlčať. Musíme sa aktivizovať cez katechézu, aby sme sa prebudili z ľahostajnosti, ktorá sa nazýva vlačnosť, lebo iste vieme, aký je údel vlačných – vyplutie z Božích plánov.

Potrebujeme sa zaangažovať vo veci obrany Krista a jeho lásky medzi nami a v nás, a postaviť sa do diela šírenia evanjelia, teda novej evanjelizácie. Musíme si uvedomiť aj ďalší dôležitý bod, a tým je Cirkev ako matka a učiteľka. A tu si iste uvedomujeme bolestné rozdelenie aj v Cirkvi na Slovensku. Pokojne necháme iných, aby Cirkev neustále napádali.

Ani tu nevoláme po nejakej vendete, ale musíme opäť otvoriť Písmo a zistiť, že Cirkev je postavená na Petrovi, dnes na Petrovi našich dní. Čo zviaže, je zviazané, čo rozviaže, je rozviazané, to je nauka Krista a ona platila, platí a bude platiť, inak nemôžeme hovoriť o sebe, že sme kresťania, teda patriaci Kristovi. Potrebujeme si hlbšie uvedomiť význam modlitby, ktorá má vzťah k Najsvätejšiemu Srdcu Ježiša Krista a mali by sme sa ju obzvlášť intenzívne modliť: S pápežom zjednot biskupov, s biskupmi kňazov a s kňazmi všetkých veriacich. Toto sa dosiahne iba vtedy, ak naozaj poznanie Krista bude východiskovým bodom našej apológie proti pohanom, fundamentálnemu islamu, ale ľahostajným kresťanom, nie v snahe ich ponižovať, ale naopak, priviesť ich k poznaniu cesty lásky a pokoja, budovania opravdivého šťastia a vzájomnej úcty.

Ako to dosiahnuť?

Sv. Justín v svojom čase poukazoval na vysokú mravnú úroveň kresťanov, ktorú pokladal za najpresvedčivejší dôkaz, že ich nauka je pravá: „Sú pravdovravní, čistí, milujú svojich nepriateľov a idú odvážne za Krista na smrť.“ Podľa Justína kresťanstvo je „pravá filozofia a múdrosť“. A bez toho nám to dnes, keď byť apologetom je prioritná úloha kresťana, nepôjde. Bola to úloha svätých solúnskych bratov, a my ako tí, čo voláme *Dedičstvo otcov, zachovaj nám, Pane*, ak nechceme byť iba hlasné trúby a zuniace zvonce, musíme ísť v ich šľapajach, ako išli aj oni v šľapajach svojich predchodcov. Obhajovať dnes vieru je prioritou nášho života, aby sa kríž, znak Ježiša Krista, neodstraňoval nielen z budov kostolov (ako v Číne), z verejných priestranstiev (ako vo Francúzsku či Belgicku, kde už platia zákony, že nesmú byť na verejných priestranstvách – preto môže byť pomník Jána Pavla II., ale kríž musí byť z neho odstránený – vraj v mene rovnosti pre všetkých, v hoteloch či školách!), ale najmä zo srdca.

Daniel Dian

SVIATOSŤ ZMIERENIA

Prijať rady a poslúchnuť spovedníka

Dnešná doba je veľmi hektická, plná rôznych stresov, ktoré vplývajú na človeka. Je jedno, či je niekto veriaci v Pána Boha alebo neveriaci, bežný život prináša mnohé zlomy, s ktorými sa človek musí vysporiadať. Niektorí ľudia si poradia s týmito zlomami ľahšie, iní narážajú na rôzne ťažkosti.

Spovedníci sa pri sviatosti zmierenia stretávajú s **prirodzenými životnými situáciami** (roky dospievania, prvé lásky, voľba povolania, manželstvo, dôchodkový vek a pod.), ktoré skôr či neskôr pravdepodobne preživa väčšina ľudí.

K sviatosti zmierenia však nezriedka pristupuje aj človek, ktorému sa do bež-

ného života vplietajú i **veľké životné nešťastia**, či iné **náhle a nepredvídané udalosti**, ako napríklad zmrzačenie, náhla smrť blízkej osoby, dlhá choroba, nevyliciteľné choroby – najmä rakovina, psychické problémy, finančné ťažkosti a pod.

Tieto a podobné tragédie sa stáva-

jú ťažkou životnou skúškou pre človeka a pre jeho vieru.

V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť jednu veľmi dôležitú skutočnosť: **Ak veriaci človek prežíva veľkú životnú krízu, je veľmi dôležité, aby hľadal nielen duchovnú pomoc** (napr. vo forme sviatosti zmierenia, ak túži oľutovať svoje sprá-

vane, ktoré ho možno priviedlo do krízy), ale je nesmierne dôležité, aby vyhľadal aj odbornú pomoc z radov špecialistov, ktorí majú adekvátne vzdelanie i skúsenosti s riešením konkrétnych skupin problémov.

Ako príklad možno použiť nasledovnú vymyslenú, avšak nie nereálnu, udalosť: K sviatosti zmierenia pristúpi človek, ktorý popri vyznaní hriechov spomenie aj bolesti v oblasti brucha a položí otázku spovedníkovi, že čo ho to môže bolieť a že akú modlitbu sa má pomodliť, aby mu Pán Boh odstránil bolesť brucha. Dobrý spovedník samozrejme zareaguje tak, že tomu človeku vysvetlí, že on nie je lekár a nemôže mu povedať, prečo ho bolí brucho. Dobrý spovedník takémuto človeku poradí, aby vyhľadal lekára, ktorý ho vyšetří, a pripomenie penitentovi, že nielen modlitba pomáha pri liečbe, ale že Boh dal rozum a vedomosti lekárom, ktorí dokážu človeka vyliečiť.

Niekedy sa ale stane, že kajúcnik sa zháči a začne argumentovať, že predsa Pán Boh je všemohúci a keď sa bude správne modliť, Boh ho vyslobodí z choroby a nebude musieť ísť k lekárovi.

Toto je veľmi nesprávny postoj. Ak má kajúcnik nejaké zdravotné problémy, kňaz ho má v spovednici povzbudiť, aby v prvom rade vyhľadal lekára, ktorý ho odborne vyšetří. Kajúcnik má poslúchnuť spovedníkovu radu a popri modlitbe za zdravie má čím skôr navštíviť lekára.

Oveľa zložitejšia je situácia pri psychických problémoch, ktoré majú niektorí penitenti. Keď kňaz podľa položených otázok zistí, že človek, ktorý sa spovedá, má náznaky, ktoré by si vyžadovali odbornú pomoc, má ho nasmerovať k odborníkovi. V žiadnom prípade sa kňaz nemá štylizovať pri sviatosti zmierenia do úlohy psychológa či psychiatra. Samozrejme, kňazovou úlohou je citlivo, empaticky a úprimne sa zaoberať do ťažkej situácie penitenta, ale zároveň musí pamätať na vlastné ľudské, odborné i spovedné hranice. Kňaz nesmie preberať úlohu terapeuta, psychológa alebo lekára psychiatra. Spovednica nie je a nemôže byť miestom metodologickej terapie. Preto múdry spovedník po vypočutí trápenia penitenta mu bude odporúčať, aby vyhľadal odbornú pomoc, pričom dbá o to, aby mu situáciu citlivo vysvetlil.

Dnes niektorí ľudia od sviatosti pokánia očakávajú, že vylieči či už ich psychické poruchy, alebo aj iné telesné zdravotné problémy. Ľudia, ktorí vyhľadajú svätú spoveď, očakávajú okamžitú pomoc od spovedníka, ale ich očakávania sú nereálne. Práve preto musí v tejto oblasti nastať určitá súhra: kňaz má citlivo odporúčať a povzbudiť penitenta, ktorý má či už fyzické, alebo psychické problémy, aby sa obrátil na odbornú pomoc a zároveň penitent by mal spovedníkovu radu poslúchnuť a urobiť tak, ako mu odporúčať.

V každom prípade treba dodať, že spovedník sa nesnaží zbaviť sa „problémového“ penitenta, ale v úprimnosti sa usiluje poskytnúť mu takú pomoc, akú mu on sám nedokáže dať. Navyše, mnohí penitenti žiadajú radu naozaj v ťažkých životných situáciách, ktoré spovedník v priebehu niekoľkých minút nemôže správne zanalyzovať (najmä vo väčších mestách, kde je veľká anonymita a kde na svätú spoveď chodia úplne neznámi veriaci).

Kňaz naozaj nemôže z krátkoého rozhovoru, keď penitenta vidí (resp. počuje) prvýkrát v živote, dať radu na vyriešenie problémov v manželských otázkach (na to sú manželské poradne), alebo v problémoch s financiami a dlhmi (na to sú finanční poradcovia), alebo v problémoch s deťmi a ich správaním (na to sú školskí poradcovia), alebo v problémoch so zdravím (na to sú lekári), alebo v problémoch s psychikou (na to sú psychológovia a psychiatri).

Sviatosť zmierenia je predovšetkým vyznanie hriechov, návrat k Pánu Bohu, konanie pokánia a túžba o zmenu života k lepšiemu. Spovedník si rád vypočuje aj mnohé a mnohé ťažkosti a starosti, ale radiť môže len po určité hranici, ktorá sa nesmie dostať do konfliktu s odbornosťou, ktorú už musí riešiť špecialista.

Preto je veľmi dobré a správne, aby tí, ktorí prichádzajú na sviatostnú spoveď, aj počúvali rady spovedníka a podľa nich sa riadili – najmä, ak sa to týka ich fyzického, či psychického zdravia.

Stanislav Cúzy, kaplán

(spracované podľa knihy *Umenie spovedať*, s. 336 – 337)

Zmysel lásky

Možno si to nedokážeme ešte celkom uvedomiť, ale prežívame obdobie vrcholiacej všeobecnej krízy tejto civilizácie. „Sme v klíme na konci panstva mravného rozvratu, keď najradikálnejšia kríza sa ukázala na povrchu a strhuje všetko a všetkých: štát, školu, stranu, rodinu i jednotlivca,“ napísal Carlo Carretto, taliansky kňaz a spisovateľ (1910 – 1988).

Hoci termín „kultúra smrti“ je nový, zahŕňa zmýšľanie a konanie, ktoré preniká celú históriu ľudstva. Už Kain zabil svojho brata Ábela, a tak sa v Kainovi človek ukazuje sebe samému ako tvorca smrti. Celý Starý zákon je poznamenaný bojom a smrťou. Minulé storočie bolo mimoriadne poznačené kultúrou smrti, bolo svedkom dvoch svetových vojen, koncentračných táborov a gulagov, v ktorých zahynuli milióny ľudí. Rozšírili sa v ňom ideológie, podľa ktorých právo stelesňoval štát, nadradená rasa a politická strana. Štát, rasa alebo strana boli pánmi nad životom a smrťou. Nacistická, fašistická a komunistická mašinéria šírili strach, nenávisť,

vraždy. Ich pád však neznamenal aj pád kultúry smrti. Ideológia dneška sa veľmi rafinovaným spôsobom stavia proti ľudskému životu. Svätý Ján Pavol II. poukázal na to, že demokracia sa mení na totalitný tyranský štát, ak si *uzurpuje právo disponovať životom slabších a bezbranných, nenarodených detí a starých, a to v mene spoločenského úžitku, ktorý v skutočnosti znamená len záujem určitej skupiny*. V encyklike *Evangelium vitae* však spomína aj niektoré pozitívne znaky dnešných čias, napríklad rastúcu citlivosť proti vojne, väčšiu pozornosť na kvalitu života a na ekologické problémy, odmietanie trestu smrti, vznik asociácií a zoskupení, ktoré majú za cieľ doniesť medicínsky pokrok do krajín najviac postihnutých chudobou, prebudenie etických úvah ohľadom života, ktoré sa konkretizujú v novej disciplíne, nazvanej bioetika atď.

Najcharakteristickejším znamením dnešných čias je prítomnosť veľkých protirečení v lone jednej spoločnosti. Svätý Ján Pavol II. vnímal skutočný boj medzi kultúrou smrti a kultúrou života, keď pri otvorení konzistória v r. 1991 použil dramatické slová veľkonočnej liturgie: *„Súboj divný viedli spolu život i smrť ukrutná“*, v jej pokračovaní nachádzame však aj východisko: *„pán života mrie i vstáva, smrť nás už viac nesputná“*. Ježiš nám predsa ukázal cestu k životu, cestu lásky. My mu však stále nedokážeme uveriť, a preto sa musíme krvopotne prebijať storočiami bojov a nenávisť. Namiesto kultúry života podliehame kultúre smrti. Najväčšou príčinou dnešnej situácie je, že človek sa stavia do role stvoriteľa. Na rozdiel od Boha – Stvoriteľa, ktorý všetko stvoril s láskou a s láskou všetko udržiava v bytí, človek sa uzatvára do svojho egoizmu a k druhým sa správa ako pán voči otrokom. Odmieťa Bohom danú morálku a vytvára si vlastnú, ktorej kritériom je kvalita a užitočnosť. Nie láska. Zo všeobecnej totálnej krízy tejto civilizácie vyplýva skutočnosť, že musíme hľadať nový zmysel všetkým podstatným stránkam ľudského bytia. *„Musíme sa znova vrátiť k podstate bytia a pýtať sa, čo je práca, ako sa máme na ňu pozeráť v súvislosti so životom, čo je právo, zákon, ako nám majú pomáhať a nie prekážať. Čo je vlastníctvo? Čo je poslušnosť a ako je to s ňou vzhľadom na ľudskú slobodu? Kedy si náklonnosť k inému človeku môže robiť nárok na meno „láska“? Čo znamená to spojenie muža a ženy, ktoré sa nazýva manželstvom – ktoré už natoľko zdvočelo, že len málokto, ako sa zdá, majú o ňom akúsi predstavu i keď ono nesie ľudské bytie? Existujú stupnice hodnôt? Čo je podľa takejto stupnice najdôležitejšie a čo menej dôležité?“* kladie otázky Romano Guardini, katolícky kňaz a teológ (1885 – 1968).

Už koncom 19. storočia Vladimir Sergejevič Solovjov, ruský náboženský filozof (1853 – 1900) vo svojom diele „ZMYSEL LÁSKY“ vizionársky pouka-

zuje na to, čo dnes žijeme a nazýva to krízou človeka. **Kríza človeka je predovšetkým krízou jeho jadra, ktorým je Boží obraz v človeku** – teda kríza Lásky. Ani východisko z tejto krízy nemôže mať iný perspektívny prameň, ako je podstatná zmena, pretvorenie človeka práve v jeho jadre, teda znovuzrodenie ľudskej Lásky. Najvýstižnejšie nám to pripomína sv. Pavol v prvom liste Korintianom, kapitole 13: „...*Láska je trpezlivá, láska je dobrotvivá. Nezávidí, nevypína sa, pýchou sa nenadáva. Nie je nehanebná, nehľadá vlastný záujem, nerozčuľuje sa, nemyslí na zlo. Neteší sa z nespravodlivosti, ale v pravde nachádza radosť. Všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží. Láska nikdy nezanikne...*“. Kristus nám zjavuje plnú pravdu o človeku. On je prameňom nádeje, ktorá nám pomáha niesť aj našu nedokonalosť a naše kríže. Na výzvy kultúry smrti, ktorá nemá v dejinách obdoby, vieme odpovedať len za predpokladu, že budeme veriť LÁSKE.

Táňa Hrašková

(Dokončenie zo s. 1)

tunajšie sociálne prostredie a spoločenské vzťahy, nehovoriac o dominantnom bode práce sv. Cyrila a Metoda – evanjelizácia a pestovanie viery na základe osobného vzťahu k Bohu a ku Kristovi, to všetko vzišlo ako duchovné ovocie pre nás z tej záhrady, ktorá formovala aj zmýšľanie a činy našich solúnskych apoštolov. Veď vieme, ako obaja milovali modlitbu, samotu, sústredenosť, štúdium. Obaja strávili časť svojho života v kláštornom prostredí. Ale ak má byť zasvätený život skutočne požehnaním pre Cirkev a tento svet, aj na príklade našich vierozvestov, aj v zakladateľoch východného i západného mníšstva – tak v prístupe, ktorý na sv. Bazilovi vyzdvihol eminentný teológ Benedikt XVI, ako aj v tom, čo nachádzame v slávnej zásade sv. Benedikta *Ora et labora! – Modli sa a pracuj!*, vidieť priepastný rozdiel v tom, či múry kláštora sú vyhňou, z ktorej pramenia dobrodenia pre celé okolie zapalujúce ľudského ducha, alebo sa stávajú tvrdzou, v ktorej sa chcem schovať a „zašit“ väčšinu svojho života.

Múdrost mníchov kresťanského Východu aj v tejto sfére vyjadruje myšlienka z *Filokálie*, ktorá sa prisudzuje otcovi Evagriovi, žiakovi sv. Bazila: „Kto sa s láskou uchýli do samoty, ten očisťuje svoje srdce. Ak sa však od druhých vzdiali s hnevom, to ho uvádza do problémov. Lepšie je byť medzi tisíckami ľudí s láskou, než sa sám skrývať v jaskyniach s nenávisťou.“ Možno ste si všimli, že v súvislosti so svätými Bazilom alebo Benediktom som spomenul výraz „pravidlo – regula“ (od „regula“ sa odvodzuje aj slovo „rehoľa“). Ale bolo by skutočne mylné domnievať sa, že tu ide len o nejaké neosobné pravidlá, ba azda odosobnené vzťahy. Nielen Evag-

riovo upozornenie vo *Filokálii*, aby túžba po samote nebola útekom pred ľuďmi, ale aj samo mníšske hnutie malo v sebe čosi hlboko personálne: vytvoriť si a prehĺbiť svoj osobný vzťah k Bohu.

Kardinál Špidlík v *Ruskej idej* a taktiež v diele *Spiritualita kresťanského Východu* poukazuje na zaujímavú skutočnosť: v prostredí ruských kláštorov vzišiel ideál *starca*, osoby, ktorá nemusí byť v seniorskom veku, ale ten, ktorý je pre iných učiteľom a sprostredkovateľom duchovnej a životnej múdrosti hodnej stareckých šedin. Tento fenomén bol odpoveďou na skutočnosť, že iba regula – zachovávanie spoločných pravidiel v snahe vybudovať na úrovni kláštora ideálne cirkevné spoločenstvo, nevedlo vždy k dokonalosti, ale neraz priam paradoxne k vytváraniu napätí a konfliktov práve preto, že sice všetci v rehoľnej komunite túžili po dokonalosti, no každý mal o nej iné predstavy. Postava a fenomén *starca* sa stal podľa Špidlíka charakteristickou črtou ruského mníšstva. Môžeme povedať, že nie vznešená, hoci neosobná idea evanjelia, ale postava Krista – osoby, dáva náležitý rozmer evanjeliu aj našej viere. A keď hovoríme o prvopočiatkoch viery na našom území, nehovoríme, že kresťanstvo k nám prišlo (akoby samo od seba) v 9. storočí, ale okrem málo známych alebo celkom anonymných misionárov franského a iroštokského pôvodu hovoríme o konkrétnych a výnimočných postavách, akým boli svätci Cyril a Metod, nehovoriac o ich hlboko humánnom a zároveň krásne kresťanskom prístupe v ohlasovaní Kristovho evanjelia našim predkom.

Aj táto skutočnosť akoby v zárodkoch naznačovala, že náš kontinent potreboval a potrebuje nielen chladný a racionálny germánsky *Ordnung* (poriadok), ale aj čosi hrejivé, spontánne, osobné, miestami azda až čosi živelné, čo bolo typické pre kresťanský Východ a možno ešte stále zostáva súčasťou nášho slovanického naturelu. V čase, keď nás niektorí nabádajú, aby sme sa poslušne zaradili do bojového šiku, ktorý môže náš kontinent totálne zdevastovať, považujeme priam za prejav Božej prozreteľnosti, že stojíme na pomedzí! Nie preto, aby sme stavali múry a kopali zákopy, ale radšej budovali mosty. Práve to, že máme blízko k mentalite kresťanského Východu i Západu, nás predurčuje na to, aby sme dýchali naplno oboma časťami pľúc. V čase, keď určitým kruhom priam evidentne záleží na tom, aby sa medzi ľuďmi, kultúrami, národmi, náboženstvami a konfesiami vyhrocovali rozbroje a tak sa dalo profitovať zo špinavých vojen, nedajme sa infikovať jedom nenávisťi a predsudkov, ale radšej sa usilujeme vidieť človeka v človeku brata a nie dvíhať meč národ proti národu! Aj takýmto postojom úcty voči každému – jednotlivcovi i národom, majme odvahu vzoprieť sa pozíciám, do ktorých sa nás snažia vmanévrovať tzv. elity. Aj od nášho osob-

ného postoja závisí, čomu dáme prednosť: Budeme pri sledovaní toho, čo sa deje vo svete pasívne fňukať a bezmocne vzdychať, alebo radšej naplno, „celými pľúcami“ vdychovať sviežosť a krásu hodnôt Evanjelia, reprezentovaného osobou samého Krista, ktorý má moc premieňať nás ľudí a tento svet?

S priáním požehnaného a pokojného letného obdobia

Váš blumentálsky farár Branislav Čaniga

Desať dôvodov

Ak ste si, milí naši čitatelia, pozorne prečítali alebo si prečítate články v tomto čísle nášho časopisu, našli ste alebo nájdete veľa možností zamyslieť sa nad obdobím, v ktorom žijeme a nad každodennými problémami, s ktorými väčšina z nás zápasí. Autori príspevkov o nich nehovoria preto, aby vnášali do nášho života ešte viac nepokojov, neistoty, práve naopak, upozorňujú nás, aby sme sa vedeli k nim správne postaviť, aby sme sa zamýšľali nad životom a usilovali sa čo najlepšie využiť čas, ktorý nám Pán dáva. Myslím si, že práve čas prázdnin a dovolenky je najvhodnejší na to, pouvažovať o tom, čo by sme mohli najmä vo svojom duchovnom živote zlepšiť, v čom by sme sa mohli prehĺbiť.

Ak ste náhodou v našom kostole našli „skladačku“ s titulkom: *Desať dôvodov, prečo sa máme vrátiť k prežívaniu viery v Katolíckej cirkvi*, dozvedeli ste sa, že: *bez ohľadu na to, v ktorom úseku svojej duchovnej cesty sa práve nachádzame, vždy môžeme znova objaviť a prehĺbiť svoj vzťah s Ježišom Kristom. Vždy sa môžeme vrátiť k životu viery v Cirkvi. Môžeme začať chodiť na sväté omše. Môžeme sa zapojiť do života farského spoločenstva. Môžeme nanovo prežívať tajomstvo viery omnoho hlbšie ako kedykoľvek predtým.*

Aké sú teda tie dôvody začať intenzívne žiť s Cirkvou?

Dať životu zmysel
Nadviazať či prehĺbiť svoj vzťah s Bohom
Pocítiť silu Božieho odpustenia
Odpustiť iným
Vnútorne sa uzdraviť
Pocítiť plnosť milosti a pravdy
Naplniť si túžbu vstúpiť deťom základy viery a mravného života
Byť súčasťou farského spoločenstva
Naplno pomáhať bližným
Upokojiť hlad po Eucharistii.

Možno sa k otázkam v tejto skladačke ešte vrátíme, ak bude na to vhodný priestor. Teraz sme však chceli dať len trochu inšpirácie na dni oddychu a pokoja počas dovolenky a mladým počas prázdnin. A tak vám, milí čitatelia, aj s autormi našich príspevkov želáme také dni oddychu, ktoré by osviežili nielen naše telo, ale predovšetkým aj dušu a ducha.

Redakcia

ÚRADNÉ HODINY NA FARSKOM ÚRADE

doobeda Po - Pi: 9,00 - 11,00 h; poobede Po - Št: 14,30 - 16,30 h; telefón (kancelária): 55 56 23 19, 0904 555 566; zaopatrovací mobil: 0948 313 363 (služi výlučne na zaopatrovanie chorých).

SVÄTÉ OMŠE

Aktuálny omšový poriadok a spovedanie pozri v rubrike **OZNAMUJEME**.

- **nedeľa a sviatky:** 6,00; 7,30; 9,00; 10,30; 12,00 (ak sviatok pripadá na sobotu, sv. omša o 12,00 h nie je); 16,30; 18,00 (mad.); 19,00 h; • **pracovný deň:** 5,45; 6,30; 16,30; • **v sobotu:** 6,30; 18,00 h; • **sviatok v pracovný deň:** podľa oznamov; • **deň pracovného pokoja, ktorý nie je cirkevne prikázaný sviatok:** podľa oznamov.

Počas školského roka:

sv. omša pre mládež utorok - 18,00 (spieva zbor Běčkari)
sv. omša pre birmovancov piatok - 18,00 (spieva mládežnícky zbor)
sv. omša pre deti nedeľa - 10,30 (spieva mládežnícky zbor)

VYSLUHOVANIE SVIATOSTI ZMIERENIA

- vo **všedné dni** ráno pri sv. omši o 6,30 h, večer pri sv. omši o 16,30 h; • v **prvopiatkovom týždni** aj pri ranej sv. omši o 5,45 h (pondelok až piatok); vo štvrtok a piatok od 15,00 h; • v **sobotu** po skončení ranej sv. omše, ktorá začína o 6,30 h a večer pri sv. omši o 18,00 h; • v **nedeľu dopoludnia** pri sv. omšiach o 7,30; 9,00; 10,30; 12,00 h.

FATIMSKÁ SOBOTA

4. 7. po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h, teda asi o 7,15 h, kedy sa chceme stretnúť pri modlitbe posvätného ruženca.

VEČERADLO S PANNOU MÁRIOU

v sobotu 18. 7. ráno po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h.

ADORÁCIA

- v **strediu** po skončení sv. omše, ktorá začína o 6,30 h, s modlitbou sv. ruženca • vo **štvrtok** po skončení sv. omše, ktorá začína o 16,30 h; do 17,55 h.

KATECHÉZA

- **rodičov, ktorí žiadajú krst svojho dieťaťa**, každú stredu o 18,00 h. Účasť obidvoch rodičov je potrebná. Očakávame aj krstných rodičov. Nahlasiť krst dieťaťa a vyplniť krstný listok možno v ktorýkoľvek deň v úradných hodinách v kancelárii farského úradu. Potrebným dokladom je rodný list dieťaťa.

- **pred prijatím sviatosti manželstva** sa snúbenci stretnú dvakrát s kňazom, raz s psychológom a raz s lektormi prirodzeného plánovania rodičovstva. Stretnutia snúbencov sú v pondelky o 18,00 h - jednotlivé dátumy nájdete na farskej webovej stránke. Je vhodné zachovať poradie stretnutí. Treba sa hlásiť aspoň tri mesiace pred plánovaným termínom sobáša.

- **príprava birmovancov** prebieha v skupinových stretnutiach vo všedné dni na fare. V pondelky, utorok a stredy o 18,00 h a v štvrtky a piatky o 17,00 h na fare. Zvlášť pre birmovancov je sv. omša v každý piatok o 18,00 h.

KNIŽNICA SVÄTEJ KATARÍNY - BLUMENTÁL

v utorok od 15,30 do 17,00 h, v stredu od 9,00 do 11,00 h a vo štvrtok od 16,00 do 18,00 h.

PORADŇA

- **pre prirodzené plánovanie rodičovstva** (Billingsova): St 17,00 - 19,00 h; potrebné je objednať sa na tel. č. 02/45 94 39 30;
- **sociálna:** Po 9,00 - 11,00 h;
- **právna:** v stredu 15,30 - 17,30 h, 1. a 3. štvrtok 9,00 - 11,00 h.

ŽENY ŽENÁM

sa stretá v prvý štvrtok od 14,00 do 16,00 h v miestnosti pre návštevu a katechézu.

ÚMYSEL APOŠTOLÁTU MODLITBY NA JÚL

Všeobecny:

Aby politická zodpovednosť bola chápaná a žitá na všetkých úrovniach ako výnimočná forma obetavej lásky

Evanjelizačný:

Aby kresťania v Latinskej Amerike čeliaci veľkým sociálnym rozdielom vydávali svedectvo lásky k chudobným a prispeli k budovaniu bratskej spoločnosti.

Úmysel KBS:

Aby sme sa na púťach obnovili na tele i na duši a aby sme kresťanského ducha vnášali aj do verejného života.

VÝZNAMNÉ LITURGICKÉ DNI

2. 7. **Návšteva Panny Márie**
3. 7. **Sv. Tomáša, apoštola**
5. 7. **Sv. Cyrila a Metoda, slovanských vierozvestov**

OZNAMUJEME

- **omšové úmysly na august sa budú zapisovať** 6. júla od 16,00 h v seminárnej miestnosti farského úradu na Vazovovej 8;
- v **nedeľu 5. 7. na slávnosť sv. Cyrila a Metoda** budú sväté omše podľa riadneho nedeľného bohoslužobného poriadku;
- **počas letných prázdnin** od 1. 7. do 31. 8. **nebudú v našom kostole okrem soboty bývať sväté omše o 18,00 h.** Sobotná večerná svätá omša o 18,00 h ostáva nezmenená.

Farská knižnica

Mám rada drobné knižky, jednak čo sa týka formátu, hmotnosti, ale aj počtu strán. Sú praktické, všade sa dobre zmestia: do kabelky, vedľa postele, do zásuvky a vždy ich mám poruke či čakám na dopravný prostriedok, alebo u lekára, alebo či vládzem už len pár riadkov prečítať pred zaspáním...

Mojim posledným hitom je taká drobnôstka od aj u nás známeho francúzskeho duchovného, člena Komunity Blahoslavenstiev **Jacquesa Philippa: Modlitba - škola lásky (Komunita Blahoslavenstiev, Liptovský Mikuláš, 2015, 151 s.)**.

Celé generácie kresťanov hľadajú nejakú cestu k modlitbe, lebo cítia, že náboženský život bez modlitbového života je obyčajná fraška. Skoro všetci bytostne cítime našu túžbu po modlitbe, ale akosi nie a nie natrafiť na tú cestu, nie a nie stretnúť niekoho, kto nám ukáže smer a povzbudí nás v našich nezdaroch. Samá tma a prázdnota. Zároveň chápeme, že modliť sa naučíme len modlením. Ale ako na to? Kde začať? A hlavne, ako na tej ceste vytrvať, keď nás opustí naše citové nadšenie?

Tak na tieto otázky, ako aj na otázky podobného charakteru je táto publikácia úplne vhodná. Najprv nám autor objasní, o čo vlastne ide v modlitbe, ukáže nám v reálnom svetle, aké podmienky musíme spĺňať, aby naša modlitba priniesla ovocie a podstatnú časť knižky venuje praktickým radám pre osobnú modlitbu.

Krok po kroku sa zaoberá všetkými vyslovenými alebo utajovanými otázkami, nie však teologickým slovníkom, ale úplne „kuchynskou“ rečou: jasnou a zrozumiteľnou pre všetkých. Treba ale zdôrazniť, že cestu modlitby nebagatelizuje, netvári sa ako atletický víťaz, ktorý je už za vodou, nemá iný recept ako ten, ktorý som spomenula na začiatku: naučiť sa modliť dá len modlením sa. Trpezlivosť, vytrvalosť a láska k Láske.

Veľmi si cením na tejto publikácii jej praktickosť, vezmete do rúk, začítate sa a zrazu dostanete chuť aj okúsiť túto cestu, vyskúšať autorove praktické rady, lebo cítite, že hovorí a píše ako ten, kto to všetko skúsil na vlastnej koži a delí sa s nami o intimitu svojho srdca a svojej cesty.

Myslím si, že budete veľmi obohatení vo svojom vnútornom živote, keď siahnete po tejto knižnej lahôdke. **Monika Šandorová**

Blumentál, vydáva Rímskokatolícka cirkev, farnosť Bratislava Blumentál, Vazovova 8. **Zodpovedný redaktor: Xénia Duchoňová. Cenzor: Branislav Čaniga. Spolupracovníci:** Ján Sitár, Daniel Dian, Stanislav Čúzy. S povolením Arcibiskupského úradu v Trnave zo dňa 16. 12. 1997 č. 4264/97. Príspevky v rozsahu maximálne dve normostrany, návrhy a prípony k farskému časopisu môžete dať v zalepenej obálke do sakristie farského kostola alebo do farskej kancelárie pod zn. časopis Blumentál, resp. poslať na **mailovú adresu: blumdux@centrum.sk**. Redakcia si vyhradzuje právo úpravy príspevkov. Sadzba: Forma, s. r. o. Tlač: VEDA, Bratislava. **Internet: www.blumental.sk.**